

Kanadalı ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zekalarının Karşılaştırılması

S. Sağında Yazıcıoğlu
Orcid: 0000-0002-0630-5150
seray_saginda@hotmail.com
M. Engin DENİZ
Orcid: 0000-0002-7930-3121
engindeniz2003@yahoo.com

Öz

Bu araştırma sosyo-demografik özelliklere göre Kanadalı ve Türk üniversite öğrencilerinin öz anlayış, duygusal zeka ve merhamet duygularının arasında fark olup olmadığını araştırmaktadır. Araştırma 10 yıldan fazla süredir eğitim gördükleri ülkede yaşamak koşuluna bakılarak; Kanada'da ve Türkiye'de eğitim gören üniversite öğrencileri arasında yapılmıştır. Araştırmada Kanadalı öğrencilere uygulama yapılırken Öz Anlayış ölçeği, Duygusal Zeka Ölçeği, Merhamet ölçeklerinin yabancı versiyonları kullanılmıştır. Türkiye'de ise Türkçeye adapte edilmiş, geçerliliği ve güvenilirliği yapılmış ölçeklerin Türkçe versiyonları kullanılmıştır. Araştırma analizlerinde T-testi, Korelasyon analizi, Çok yönlü varyans analizi ve Manova yöntemi kullanılmıştır. Araştırma bulguları Türk üniversite öğrencilerinin öz anlayış düzeylerinin, Kanadalı üniversite öğrencilerinin öz anlayış düzeylerinden daha yüksek olduğu yönündedir. Aralarındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin duygusal zeka ölçeği alt ölçeği olan sosyallik ülkeye göre farklılaşmaktadır. Türkiye'de yaşayan katılımcıların puan ortalaması Kanada'da yaşayan katılımcıların puan ortalamasından anlamlı derecede yüksektir. Merhamet Ölçeğinin alt ölçekleri; sevecenlik, umursamazlık, bağlantısızlık ve ilişki kesme yaşanan ülkeye göre farklılaşmaktadır. Türkiye'de yaşayan katılımcıların sevecenlik alt ölçeği puan ortalaması Kanada'da yaşayan katılımcıların sevecenlik alt ölçeği puan ortalamasından anlamlı derecede yüksektir. Kanada'da yaşayan katılımcıların umursamazlık, bağlantısızlık ve ilişki kesme alt ölçekleri puan ortalaması Türkiye'de yaşayan katılımcıların umursamazlık, bağlantısızlık ve ilişki kesme alt ölçekleri ortalamasından anlamlı derecede yüksektir.

Anahtar Kelime: Duygusal Zeka, Öz Anlayış, Merhamet

COMPRESSION BETWEEN; CANADIAN AND TURKISH STUDENTS, SELF COMPASSION, COMPASSION, EMOTINAL INTELLIGENCE

ABSTRACT

This research examines; Canadian and Turkish university students' differences in self-compassion, emotional intelligence and the level of compassion, due to their socio-demographic characteristics. Field research is made with students who are studying in Canada and Turkey with the required condition of more than 10 years living in the country that they are studying. The research used; Self-Compassion Scale, Emotional Intelligence Scale and Compassion Scale for Canadian students. While in Turkey, the Turkish adapted versions of same scales, with proven validity and reliability were used. In the analysis; T-Test, Correlation Analysis, Versatile Variants Analysis and Manova methods were used. The research shows that Turkish university students has higher level of self-compassion than Canadian university students. The difference between them are found statistically reasonable. The social sub-scale of emotional intelligence scale of university students differs by Country. The participants live in Turkey have significantly higher average points than the participants living in Canada. The sub-scales of Compassion Scale, namely kindness, recklessness, irritation and disengagement differs by Country. Average kindness sub-scale points of Turkish participants are significantly higher than Canadian participants. The participants from Canada have significantly higher points in; recklessness, irrelolation and disengagement sub-scales than participants from Turkey.

Key Words: Compassion, Emotional Intelligence, Self Compassion

GİRİŞ

Kültür bir nesilden diğerine aktarılan, yaşanılan toplumda kabul edilen, paylaşılan, kendilerinden önceki nesillerden miras kalan, değerler, inançlar, normlar ve kurallar bütünüdür. Zaman zaman azda olsa nesilden nesle aktarılırken değişime uğrayabilmektedir.(Nişancı, 2012).

Markus ve Kityama (1991)' göre bireyci ve toplulukçu toplumlarda yetişen bireylerin benlik yapıları çoğunlukla farklıdır. Bireyci toplumlarda yetişen bireyler daha fazla özerk benlik yapısına sahiptirler. Toplulukçu toplumlarda yetişen bireyler ise çoğunlukla ilişkisel benlik yapısına sahiptirler. Özerk benlik yapısına sahip kişiler için özgünlük, farklı olma, kendi kişisel amaçları önemlidir. Bu nedenle özerk benlik yapısına sahip kişiler duygularını, düşünce yapılarını ve bireysel ihtiyaçlarını kendileri belirlemektedir. İlişkisel benlik yapısına sahip kişiler ise başkalarının duyguları, düşünce yapıları, beklentileri ve tercihlerine göre sosyal davranışlarını ve ihtiyaçlarını belirleyebilmektedir. Bununla beraber daha çok Kuzey Avrupa ülkelerinde ve ABD' de görülen bireyci kültürler, bireysel gereksinim ve başarıya önem vermektedir. Bu kültürlerdeki insanlar kendilerini bağımsız ve eşsiz olarak görürler. Bu durumun tam tersi olan kollektif, toplulukçu kültürlerde insanlar; aile, ulus gibi daha büyük bir gruba ait olma isteğindedirler. Bu insanlar rekabetten çok işbirliğine önem verirler. Bireysel başarıdan çok grup başarısı önemlidir. Pek çok Asya, Afrika, Orta ve Güney Amerika ülkeleri kollektif, toplulukçu kültür tanımına uymaktadır. (Burger, 2006).

Bireylerin sağlıklı bir kişilik yapılanması oluşturabilmesi karşısındakinin duygu ve düşüncelerini anlayabilmesi, ona duyarlı bir şekilde yaklaşabilme becerisinden geçer. Bu da kişilerin karşısındakinin sadece dinlemesi değil, aynı zamanda karşısındakinin fark etmediği duyguları anlayabilmesi ve farklı bakış açılarını kavrayabilmesiyle mümkün olmaktadır. Sağlıklı ilişkiler kurabilmek için empati becerisine sahip olabilmek gerekir. Empati, bireyin kişiler arası ilişkilerinde karşısındakinin duygu ve düşüncelerini anlayabilmesi ve duyarlı bir yaklaşım içerisinde olmasını sağlayan duygusal zeka kapasitesidir.(Çetin 2008'den akt. Özden, 2015) Duygusal zeka bireyin

**Kanadalı ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zekalarının Karşılaştırılması**
S. Sağında Yazıcıoğlu M. Engin Deniz

kendisinin ve başkalarını duygularını algılayabilmesi, bunları birbirinde ayırt edebilmesi ve duyguları yönetebilme becerisidir.(Yaşlıoğlu ve ark., 2013: 193). Bu kişilerin merhamet duyguları da daha gelişmiştir. Ebeveynlerin destekleyici, koşulsuz kabul edici davranışları çocuklarında davranışları ile doğrudan ilişkilidir. Saldırgan ebeveynlerin çocukları da kendileri olumsuz davranışlar sergilemektedir. Özellikle anne çocuk ilişkisi çocukların akranlarıyla ilişkilerini, sosyal beceri gelişimlerini etkilemektedir(Özden, 2015). Ailelerin çocukları yetiştirme aşamalarındaki tutumları, çocukların yetişkinlik yaşlarında kendilerini seven, değer veren, kendilerine karşı öz saygısı olan kişiler olup olamayacağını belirlemektedir. Çocuk yaşta aileleri ile sıcak ve destekleyici ilişkiler deneyimleyen çocuklar, yetişkin yaşlarında daha fazla kendilerini seven, ilişkilerinde daha fazla anlayışlı olan kişiler olmaktadır. Aile ilişkileri olumsuz olan, sürekli eleştiriye maruz kalan çocuklar ise kendilerine karşı anlayışsız, öz anlayışları düşük kişiler olmaktadır. (Sümer,2008; Neff 2003a ‘den akt. Bolat,2013). Bu araştırmada kültürel faktörlerden etkilenen farklı aile yapılarında yetişmiş üniversite öğrencilerinin öz anlayış, duygusal zeka ve merhamet düzeylerinin ne yönde farklılaştığını görerek, hangi kültürde yetişmiş üniversite öğrencilerinin kendilerini seven, değer veren, empatik ilişki kurabilen ve sosyal bireyler olduğu incelenmiştir.

Öz-anlayış son yıllarda, stres, tükenmişlik ve duygusal yorgunluk gibi durumlarda kişilere direnç ve zorluklara başa çıkma gücü sağlaması nedeniyle oldukça dikkat çekmektedir. Temelini Budizm ve Sufizm öğretilerinden alsa da Batı psikolojisindeki öz-anlayış çalışmalarının kökenini sosyal psikoloji alanında Kristin Neff (2003a, 2003b, 2004) ile evrimsel nörobilim alanında Paul Gilbert (2005a, 2006) ve çalışmaları oluşturur.

Öz-anlayış, ‘anlayışlı olma’ ile yakından ilintilidir. Anlayışlı olma, bir diğerinin acısından etkilenmeyi, diğerinin ıstırabının farkında olmaya kendini açmayı, bundan kaçınmaya çalışmamayı ve sevecenlik hisleriyle diğerinin acısını yatıştırma arzusu duymayı anlatır (Wispe, 1991). Öz-anlayış kuramcılarının öncüsü olan Neff’e göre, birçok psikoloji kuramı bireylerin öncelikli ilgilerinin kendilerine yönelik olduğunu öne sürse de kişiler hata veya başarısızlık durumunda kendilerine karşı, sevdikleri kişilere ve hatta yabancılara olduklarından çok daha acımasız ve nezaketsiz olabilmektedirler (Neff, 2003a). Öz- anlayış ise bireyin kendi deneyiminin bütün insanların paylaştığı ortak bir deneyim olduğunu, ıstırabın, başarısızlığın ve yetersizliklerin insan olmanın bir gereği olduğunu ve bireyin kendisi dahil tüm insanların anlayışlı olmaya değer olduğunu ifade eder. Kendini daha az yargılama, diğerlerini de daha az yargılamayı getirir (Neff, 2003a; 2003b).

Öz-anlayışa sosyal zihniyet kuramının evrimsel merceğinden bakan Gilbert’e göre bireyin öz-anlayış kapasitesi, diğerlerine şefkatli olmasını sağlayan güdüsel, duygusal ve bilişsel-davranışsal yeteneklerine bağlıdır ve böylece birey, hayatta kalma olasılığını artırır (Gilbert, 2005a). Gilbert’e göre “bir diğerinin iyi olma halini önemseme arzusu” ile “strese hassasiyet/stresi tanıma” güdüsel yeteneklerdir ve bireyin sıkıntılı durumu inkâr etmesi veya durumdan çözülmesi yerine sıkıntıyı tanımasını ve işlemlerini sağlar. Duygusal yetenekler olan “sempati”, sıkıntıdan duygusal olarak etkilenmeyi; “strese tahammül”, bir diğerinin sıkıntı ve acı verici duygularından kaçmak yerine bu duygulara tahammül etmeyi anlatır. Bilişsel yetenekler ise sıkıntının kaynağını anlamak ve bunu gidermek için gerekli olan “empati” ile bir diğerinin durumuna veya davranışlarına eleştirisiz yaklaşmayı sağlayan “yargılamama”dır. (Gilbert 2005a). Öz- anlayış, bu altı anlayış boyutunu bireyin kendisiyle bağlantı kurmak için kullanması ve bunu “şefkatle” yapmasıdır (Gilbert, 2005a; Gilbert ve Procter, 2006).

Öz-anlayışın ölçümü ile ilgili kavramlaştırmayı ilk geliştiren ise Neff’tir (2003a, 2003b). Dünyada ve Türkiye’de yapılan öz-anlayış araştırmalarının büyük bölümünde Neff’in tanımladığı öz-anlayış öğeleri üzerinden geliştirdiği Öz-anlayış Ölçeği kullanılmaktadır. Neff, öz-anlayışın üç temel öğesini öz- sevecenlik, paylaşımların bilincinde olma ve bilinçlilik olarak belirtmiştir. Bu üç öğe, birlikte ve birbirleriyle etkileşerek öz anlayış durumunu oluştururlar. Öz-anlayış; bireyin kişisel

**Kanadalı ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zekalarının Karşılaştırılması**
S. Sağında Yazıcıoğlu M. Engin Deniz

yetersizlikleri, hataları, başarısızlıkları ile ruhsal, duygusal veya fiziksel acı çektiği genel yaşam olaylarında uygulanabilir (Neff, 2003a, 2003b).

Öz-sevecenlik, bireyin kendisine yargılayıcı ve eleştirel bir tutum takınmak yerine destekleyici ve anlayışlı davranması anlamına gelir. Öz-sevecenliğin karşıt kavramı öz- yargılamadır (Neff, 2003a). Gerek Batı gerekse Doğu kültürlerinde bireyin başkalarına nazik ve sevecen davranmasının önemi üzerinde durulur, ancak bu tutumu bireyin kendisine göstermesi beklenmez. Doğrudan sorulduğunda, çoğu kişi diğerlerine kendilerine olduklarından daha nazik ve sevecen davrandıklarını söylemişlerdir (Neff, 2003a). Başkalarına çok sevecen ve anlayışlı davranan birçok kişi kendileri için aynı tutumu benimsemediklerini belirtmişlerdir (Neff, 2003a). Öz-sevecenliğin gerek yetişkinlerde gerekse gençlerde depresyonun özellikleri olan yetersizlik ve başarısızlık düşüncelerini, öz-eleştiriye, kendini ayıplamayı, kınamayı ve ruminasyonu azalttığı görülmüştür (Neff ve McGeehee, 2010; Neff, 2011; Neff ve Germer, 2012).

Paylaşımların bilincinde olma, bireyin kendi deneyimlerini yalnızlaştırıcı ve diğer insanlardan ayırıştırıcı değil, aksine tüm insanların ortak deneyimi olarak görmesidir (Neff, 2003a). Dünyadaki insanların tümünün başarısız olabildiğini, hata yapabildiğini ve hiçbir bireyin kusursuz olmadığını, bunun insanların ortak paydası olduğunu fark etmektir. Bireyler hatalarında kendilerini yalnız hissettiklerinde acıları daha da artar (Neff, 2011). Paylaşımların farkında olmanın karşıt ögesi sosyal izolasyondur. Kusurların ortak insanlık deneyimleri olduğunu hatırlamak kişiyi daha az yalnız ve izole hissettirir (Neff, 2003a).

Bilinçlilik, kişinin acı dolu düşüncelerini ve duygularını dengeli bir farkındalıkla gözlemlemesi, onlarla özdeşleşmemesi, şimdiki ana dikkat etmesi ve kabullenmesidir (Hayes, Strosahl ve Wilson, 1999). Bilinçliliğin karşıt ögesi “aşırı özdeşleşmesidir (Neff, 2003a). Birey bilinçli olduğunda yargılama, kaçınma veya bastırma yapmaksızın şimdiki anın gerçekliğini deneyimlemeye kendini açar (Bishop vd., 2004). Bilinçlilik sadece bilişsel bir dikkat değil, aynı zamanda kişinin şimdiki andaki deneyimine sevgi dolu, arkadaşça bir merakla yaklaşmasıdır (Kabat-Zinn, 2003). Bilinçli dikkat sayesinde kişi, şimdiki anı derinden yaşar ve geçmişle ilgili değerlendirmelere veya gelecekle ilgili endişelere kendini kaptırmaz (Neff, 2003a). Bireyin olumsuz duygularının ve düşüncelerinin bilincinde olması, onlarla aşırı özdeşleşip tepkisel davranmaması anlamına gelir (Kabat-Zinn, 2003; Neff, 2003b).

Duygusal zeka en genel haliyle bireyin kendisinin ve başkalarını duygularını algılayabilme, bunları birbirinde ayırabilme becerisi ve duyguları yönetme potansiyel ve kapasitesidir. Bu bağlamda duyguların ifade edilmesi, düzenlenmesi ve sorunların çözümünde kullanılması gibi kavramları içerisine alan bir kavramdır (Yaşlıoğlu ve ark., 2013: 193). Duygusal zekanın altında yatan temel düşünce ise duyguların insanları daha zeki kıldığıdır. Kişiyi akılcı olan düşünce yolundan uzaklaştırmaktansa onu şekillendirmeye yardımcı olur (Caruso ve Salovey, 2007: 62). Goleman’a (1999) göre duygusal zeka, kişinin kendini harekete geçirebilme, karşı karşıya kaldığı zorlu durumlara rağmen yoluna devam edebilme, dürtülerini kontrol etmek suretiyle isteklerini erteleyebilme, ruh halini düzenleyebilme, karşı karşıya kaldığı sıkıntılı durumların öğrenmeyi engellemesine müsaade etmeme, kendini karşı tarafın yerine koyabilme ve umut beslemedir. Kendisinin ve başkalarının duygularını anlama ve kontrol etme konusunda iyi ve yüksek duygusal zekaya sahip olanlar profesyonel bireyler kişisel hayatlarında birçok açıdan avantajlı olmanın yanında diğerlerine göre daha mutlu ve üretkendirler (Karabulutlu ve ark., 2011).

Gilbert’in tanımına göre merhamet, başka insanların ya da kendisinin içerisinde bulunduğu problemlilerde, o problemi giderme çabası, yardım etme isteğidir (Akt.Akdeniz, 2014)).

**Kanadalı ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zekalarının Karşılaştırılması**
S. Sağında Yazıcıoğlu M. Engin Deniz

Pommier'in (2011) merhamet ölçeğinde merhamet, bilinçli farkındalık, paylaşımların bilincinde olma ve sevecenlik olmak üzere üç faktörü temel alarak ortaya çıkar. Sevecenlik, kişinin hem başkalarına hem de kendisine karşı ilgili ve anlayışlı olmasıdır. Yakınlık duygusu oluşturan anlayışlılık, bireyle diğer insanlar arasındaki farklılaşmanın azalmasını sağlar (Akt.Akdeniz,2014). İnsanlar, başkalarına veya kendilerine merhamet göstererek, tüm insanların acı çekebileceği gerçeğini kavramakta ve acı içerisinde olan kişileri, ortak hayatın bir parçası şeklinde görmektedirler. Başkalarını ortak hayatın bir parçası şeklinde göremeyince de kişi uzaklaşır ve diğer insanların çektiği acıyı görmezden gelme eğilimi gösterir (Neff, 2003b).

Üçüncü faktör olan bilinçli farkındalıkta kişinin, negatif duygular karşısında dengeli bir yaklaşıma sahip olmalıdır. Kişi, başka birisinin acısıyla gereğinden fazla özdeşleşirse kendisi de sıkıntı yaşar. Dengeli bir yaklaşım göstererek başkalarının acısının kendisini olumsuz yönde etkilemesine izin vermez (Neff, 2003b).

YÖNTEM

Çalışmanın bu kısmında araştırmanın modeli, katılımcıları, veri toplama araçları ile toplanan verilerin değerlendirilmesinde kullanılan istatistiksel tekniklere değinilmiştir.

1. Araştırmanın Modeli

Türkiye ve Kanada'da yaşayan üniversite öğrencilerinin öz-anlayış, duygusal zeka ve merhamet düzeylerinin yaşanan yere göre farklılaşmasını ortaya koymak amacıyla yapılan bu çalışma; genel tarama modellerinden tarama modeline göre desenlenmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan şey, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar 2016).

2. Çalışma Grubu

Bu araştırma Türkiye'den üç vakıf üniversitesi, Kanada'dan ise iki özel üniversitede öğrenim gören öğrenciler arasından kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen toplam 230 öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin 18-30 yaş aralığındaki üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma örneklemi olarak kolayda örnekleme tekniği ile Türkiye'den toplam 115 öğrenci, Kanada'dan ise toplam 115 öğrenci belirlenmiştir. Türkiye örnekleminin yaş ortalaması 22,11±1,85 ve Kanada örnekleminin ise 20,88±3,53'dir. Katılımcıların eğitim gördüğü bölümlere ilişkin geniş bir yelpazede çalışılmıştır. Üniversitelerin psikoloji, rehberlik ve psikolojik danışmanlık, mühendislik, hukuk ve işletme programlarından katılımcılar çalışmaya dahil edilmiştir.

3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasından anket formu kullanılmıştır. Kullanılan anket formunda 4 bölüm yer almaktadır. Bu bölümler kişisel bilgi formu, Öz-anlayış Ölçeği, Duygusal Zeka Ölçeği ve Merhamet Ölçeği'dir. Veri toplama araçlarına ilişkin detaylı bilgiler aşağıda alt başlıklar halinde verilmiştir.

BULGULAR

Çalışmanın bu kısmında araştırma sorularına göre gerçekleştirilen analizlerin ayrıntılı bulgularına yer verilmiştir. Bu doğrultuda çalışmanın araştırma sorularına yönelik elde edilen bulgular sırasıyla ele alınacaktır.

**Kanadalı ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zekalarının Karşılaştırılması**
S. Sağında Yazıcıoğlu M. Engin Deniz

1. Betimleyici İstatistikler

Tablo 1. Araştırma Örneklemine Ait Özellikler

	Türkiye (n=115)		Kanada (n=115)	
	Kişi Sayısı (n)	Yüzde	Kişi Sayısı (n)	Yüzde
Cinsiyet				
Kadın	89	77.4	63	54.8
Erkek	26	22.6	52	45.2
Gelir durumu				
1000-2000 TL (CAD)	9	7.8	(23)	(20.0)
2001-5000 TL (CAD)	52	45.2	(32)	(27.8)
5001 TL (CAD) ve üstü	54	47.0	(60)	(52.2)
Sınıf düzeyi				
1	8	6.9	23	20.0
2	26	22.6	29	25.2
3	7	6.1	25	21.7
4	74	64.4	38	33.1
Yaş				
18-19 yaş	10	8.7	45	39.1
20-21 yaş	36	31.3	38	33.1
22 yaş ve üzeri	69	60.0	32	27.8

Araştırmada, Türkiye'deki katılımcıların çoğunluğu kadınlardan (%77,4) oluşmaktayken; katılımcıların çoğunluğu 5001 TL ve üzeri (%47,0) gelir durumuna sahiptir. Bu katılımcıların çoğunluğu 4. sınıf düzeyindedir (%64,4) ve yaş aralığı 22 yaş ve üzeridir. (%60,0).

Araştırmada, Kanada'daki katılımcıların çoğunluğu kadınlardan (%54,8) oluşmaktayken; katılımcıların çoğunluğu 5001 CAD ve üzeri (%52,2) gelir durumuna sahiptir. Bu katılımcıların çoğunluğu 4. sınıf düzeyindedir (%33,1) ve yaş aralığı 18-19 yaş aralığıdır. (%39,1).

1.2. Öz-anlayış, Duygusal Zeka ve Merhamet Düzeylerinin Türkiye ve Kanada Karşılaştırması

Tablo 2. Türkiye ve Kanada'da Yaşayanların Öz Anlayış Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

	N	X	SS	t	P
Öz anlayış					
Türkiye	115	3.32	.52		
Kanada	115	3.01	.55	4.40	.00

Öz anlayış yaşanan ülkeye göre farklılaşmaktadır. Türkiye'de yaşayan katılımcıların ortalaması Kanada'da yaşayan katılımcıların ortalamasından anlamlı biçimde yüksektir.

**Kanadalı ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zekalarının Karşılaştırılması**
S. Sağında Yazıcıoğlu M. Engin Deniz

Tablo 3. Türkiye ve Kanada’da Yaşayanların Duygusal Zeka Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

	N	X	SS	t	P
İyi oluş					
Türkiye	115	5.04	.97		
Kanada	115	5.10	1.13	-.42	.67
Öz kontrol					
Türkiye	115	4.26	1.04		
Kanada	115	4.24	.94	.19	.84
Duygusalılık					
Türkiye	115	4.78	.93		
Kanada	115	4.86	1.26	-.53	.59
Sosyallik					
Türkiye	115	5.13	1.07		
Kanada	115	4.85	.95	2.06	.04
Duygusal zeka genel					
Türkiye	115	4.76	1.05		
Kanada	115	4.83	1.07	-.54	.58

Duygusal Zeka Ölçeği'nin sadece Sosyallik faktörü, yaşanılan ülkeye göre farklılaşmaktadır. Sosyallikte Türkiye’de yaşayan katılımcıların ortalaması Kanada’da yaşayan katılımcıların ortalamasından anlamlı biçimde yüksektir.

Tablo 4. Türkiye ve Kanada’da Yaşayanların Merhamet Düzeylerinin Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

	N	X	SS	T	P
Sevecenlik					
Türkiye	115	4.31	.69		
Kanada	115	4.00	.76	3.17	.00
Umursamazlık					
Türkiye	115	1.81	.81		
Kanada	115	2.40	.76	-5.72	.00
Paylaşımların bilincinde olma					
Türkiye	115	4.04	.77		
Kanada	115	4.10	.80	-.62	.53
Bağlantısızlık					
Türkiye	115	1.80	.71		
Kanada	115	2.14	.77	-3.49	.00
Bilinçli farkındalık					
Türkiye	115	4.06	.72		
Kanada	115	3.93	.64	1.48	.13
İlişki kesme					
Türkiye	115	1.76	.71		
Kanada	115	2.17	.77	-4.13	.00

Merhamet Ölçeği'nin; sevecenlik, umursamazlık, bağlantısızlık ve ilişki kesme alt ölçekleri yaşanılan ülkeye göre farklılaşmaktadır. Sevecenlik alt ölçeği ise Türkiye’de yaşayan katılımcıların ortalaması Kanada’da yaşayan katılımcıların ortalamasından anlamlı biçimde yüksektir. Umursamazlık, bağlantısızlık ve ilişki kesme alt ölçekleri, Kanada’da yaşayan katılımcıların ortalaması Türkiye’de yaşayan katılımcıların ortalamasından anlamlı biçimde yüksektir.

**Kanadalı ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zekalarının Karşılaştırılması**
S. Sağında Yazıcıoğlu M. Engin Deniz

1.3. Sosyodemografik Özelliklere Göre Öz-anlayış, Duygusal Zeka ve Merhamet Düzeyinin Ülkeler Arasında Karşılaştırılması

Tablo 5. Ülke ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre -Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zeka Ölçeklerinin Çok Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	λ	F	Denence sd	Hata sd	p	η^2
Ülke	.72	6.84	12	215	.00	.27
Cinsiyet	.84	3.37	12	215	.00	.15
Ülke * Cinsiyet	.93	1.27	12	215	.23	.06

Çok boyutlu varyans analizi sonucunda, bağımlı değişkenlerdeki popülasyon ortalamalarının ülke*cinsiyet değişkeninde anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p=0,238>0,05$).

Tablo 6. Ülke ve Yaş Değişkenlerine Göre -Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zeka Ölçeklerinin Çok Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	λ	F	Denence sd	Hata sd	p	η^2
Ülke	.75	5.70	12	213	.00	.24
Yaş	.85	1.47	24	426	.06	.07
Ülke * Yaş	.857	1.42	24	426	.08	.07

Çok boyutlu varyans analizi sonucunda, bağımlı değişkenlerdeki popülasyon ortalamalarının ülke*yaş değişkeninde anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p=0,08>0,05$).

Tablo 7. Ülke ve Gelir Durumu Değişkenlerine Göre -Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zeka Ölçeklerinin Çok Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	λ	F	Denence sd	Hata sd	p	η^2
Ülke	.82	3.78	12	213	.00	.17
Gelir durumu	.90	.88	24	426	.62	.04
Ülke * Gelir durumu	.88	1.13	24	426	.30	.06

Çok boyutlu varyans analizi sonucunda, bağımlı değişkenlerdeki popülasyon ortalamalarının ülke*gelir durumu değişkeninde anlamlı olmadığı saptanmıştır ($p=0,30>0,05$).

Tablo 9. Ülke ve Sınıf Düzeyi Değişkenlerine Göre -Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zeka Ölçeklerinin Çok Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	λ	F	Denence sd	Hata sd	p	η^2
Ülke	.77	5.12	12	211	.00	.22
Sınıf düzeyi	.85	.96	36	624.15	.52	.05
Ülke * Sınıf düzeyi	.73	1.90	36	624.15	.00	.09

Çok boyutlu varyans analizi sonucunda, bağımlı değişkenlerdeki popülasyon ortalamalarının ülke*sınıf düzeyi değişkeninde anlamlı olduğu saptanmıştır ($p=0,00<0,05$). Ülke*sınıf düzeyi değişkeni bağımlı değişkenlerin (multivariate) varyanslarının %9,8'ini ($\eta^2=0,098$) açıklamaktadır. MANOVA sonucunda ülke*sınıf düzeyi değişkeninin önemli bulunması nedeniyle izleme analizi (Multivariate Anova) yapılmıştır.

**Kanadalı ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zekalarının Karşılaştırılması**
S. Sağında Yazıcıoğlu M. Engin Deniz

Tablo 8. Ülke ve Sınıf Düzeyi Değişkenlerine Göre -Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Ölçeklerinin ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Bağımlı değişkenler	Kareler Toplamı	sd	Ortalama Kareler	F	p	η^2
Ülke * sınıf düzeyi	Öz anlayış	.29	3	.09	.33	.79	.00
	İyi oluş	6.14	3	2.04	1.86	.13	.02
	Öz kontrol	6.23	3	2.07	2.09	.10	.02
	Duygusallık	4.13	3	1.37	1.12	.34	.01
	Sosyallik	15.25	3	5.08	5.23	.00	.06
	Duygusal zeka genel	10.92	3	3.64	3.28	.02	.04
	Sevecenlik	1.78	3	.59	1.10	.34	.01
	Umursamazlık	2.42	3	.80	1.27	.28	.01
	Paylaşımın bilincinde olma	3.25	3	1.08	1.74	.15	.02
	Bağılantısızlık	1.26	3	.42	.76	.51	.01
	Bilinçli farkındalık	.57	3	.19	.40	.75	.00
	İlişki kesme	5.73	3	1.91	3.52	.01	.04

Ülke*sınıf düzeyi değişkenine ilişkin sosyallik, duygusal zeka genel ve ilişki kesme alt ölçeklerinin arasındaki farkın önemli, diğer bağımlı değişkenlerde gözlenen farkların istatistiksel açıdan önemsiz olduğu görülmektedir. Puan ortalamalarına bakıldığında ise ülke*sınıf düzeyi değişkeninin sosyallik üzerindeki etkisinin daha büyük olduğu görülebilir.

Tablo 10. Kanada Örneklemini İçin Öz-anlayış, Duygusal Zeka ve Merhamet Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılaşması

	N	X	SS	T	P
Öz anlayış				-0.98	.32
Kadın	63	2.96	.57		
Erkek	52	3.06	.51		
İyi oluş				.19	.84
Kadın	63	5.12	1.16		
Erkek	52	5.08	1.11		
Öz kontrol				-1.59	.11
Kadın	63	4.11	1.02		
Erkek	52	4.39	.83		
Duygusallık				2.33	.02
Kadın	63	5.10	1.42		
Erkek	52	4.56	.98		
Sosyallik				.26	.79
Kadın	63	4.88	.97		
Erkek	52	4.83	.92		
Duygusal zeka genel				.41	.68
Kadın	63	4.87	1.14		
Erkek	52	4.79	1.00		
Sevecenlik				3.24	.00
Kadın	63	4.20	.66		
Erkek	52	3.75	.81		

**Kanadalı ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zekalarının Karşılaştırılması**
S. Sağında Yazıcıoğlu M. Engin Deniz

Umursamazlık				-3.95	.00
Kadın	63	2.16	.67		
Erkek	52	2.70	.77		
Paylaşımların bilincinde olma				.96	.33
Kadın	63	4.17	.66		
Erkek	52	4.02	.94		
Bağlantısızlık				-2.11	.037
Kadın	63	2.00	.74		
Erkek	52	2.30	.78		
Bilinçli farkındalık				2.24	.027
Kadın	63	4.05	.58		
Erkek	52	3.78	.68		
İlişki kesme				-3.70	.000
Kadın	63	1.94	.73		
Erkek	52	2.45	.73		

Duygusallık, sevecenlik, umursamazlık, bağlantısızlık, bilinçli farkındalık ve ilişki kesme cinsiyete göre farklılaşmaktadır. Duygusallık, sevecenlik ve bilinçli farkındalıkta, kadın katılımcıların ortalaması, erkek katılımcıların ortalamasından anlamlı şekilde yüksektir. Umursamazlık, bağlantısızlık ve ilişki kesmede, erkek katılımcıların ortalaması, kadın katılımcıların ortalamasından anlamlı şekilde yüksektir.

Tablo 11. Türkiye Örneklemi İçin Öz-anlayış, Duygusal Zeka ve Merhamet Düzeylerinin Cinsiyete Göre Farklılaşması

	N	X	SS	T	P
Öz anlayış				-1.21	.22
Kadın	89	3.29	.49		
Erkek	26	3.43	.59		
İyi oluş				-1.44	.15
Kadın	89	4.97	.93		
Erkek	26	5.28	1.08		
Öz kontrol				-.90	.37
Kadın	89	4.22	1.03		
Erkek	26	4.43	1.09		
Duygusallık				1.17	.24
Kadın	89	4.83	.93		
Erkek	26	4.59	.92		
Sosyallik				-2.90	.00
Kadın	89	4.98	1.07		
Erkek	26	5.65	.88		
Duygusal zeka genel				-1.96	.05
Kadın	89	4.66	1.01		
Erkek	26	5.11	1.11		
Sevecenlik				1.02	.31
Kadın	89	4.35	.61		
Erkek	26	4.16	.90		
Umursamazlık				-1.51	.13
Kadın	89	1.75	.75		
Erkek	26	2.02	.97		
Paylaşımların bilincinde olma				1.84	.06

**Kanadalı ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zekalarının Karşılaştırılması**
S. Sağında Yazıcıoğlu M. Engin Deniz

Kadın	89	4.11	.75		
Erkek	26	3.79	.81		
Bağlantısızlık				-2.24	.03
Kadın	89	1.71	.66		
Erkek	26	2.10	.82		
Bilinçli farkındalık				1.15	.25
Kadın	89	4.12	.65		
Erkek	26	3.89	.93		
İlişki kesme				-2.65	.00
Kadın	89	1.67	.63		
Erkek	26	2.08	.88		

Sosyallik, bağlantısızlık ve ilişki kesme cinsiyete göre farklılaşmaktadır. Tüm anlamlı değişkenlerde, erkek katılımcıların ortalaması, kadın katılımcıların ortalamasından anlamlı şekilde yüksektir.

TARTIŞMA

Öz anlayış yaşanan ülkeye göre farklılaşmaktadır. Türkiye’de yaşayan katılımcıların ortalaması Kanada’da yaşayan katılımcıların ortalamasından anlamlı biçimde yüksektir. Yapılan araştırmayla benzer sonuçlar göstermekte olan, Deniz ve arkadaşları (2012) yapmış oldukları kültürler arası araştırmada Türkiye’deki öğrencilerin öz anlayış puan ortalaması ile diğer ülkede yaşayan üniversite öğrencilerinin öz anlayış puan ortalaması arasında anlamlı derecede fark bulmuşlardır. Türkiye’de yaşayan üniversite öğrencilerinin öz anlayış puan ortalaması, diğer ülkede yaşayan üniversite öğrencilerinin öz anlayış puan ortalamasından yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Tayland, Tayvan ve Amerika’da öğrenim gören üniversite öğrencilerinin öz anlayış düzeyleri karşılaştırılmıştır. Tayland ülkesinde Budist kültür yaygındır. Taylandlı üniversite öğrencilerinin öz anlayış puan ortalamaları, Amerikan ve Tayvanlı üniversite öğrencilerinden yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Daha sonrasında Amerika’da öğrenim gören üniversite öğrencilerinin öz anlayış puan ortalamaları, Tayvanlı öğrencilerinin öz anlayış puan ortalamalarından yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durumunun Budist kültürüne de kendilerine yönelik öz saygının ve kendine değer vermenin yaygın olmasından kaynaklı olduğu söylenebilir. (Akt. Deniz ve arkadaşları, 2012). Öz anlayışın temeli empati becerilerinin gelişmiş olması ve ortak paylaşım içerisinde kendine ve diğerine anlayışlı olmasıdır. Ortak paylaşım içerisinde olabilen bireyler, adalet, eşitlik, kültürel değerlere önem verirler. Bu bağlamda ilişkilerinde hoşgörülü olabilirler. (Neff, & Harter, 2002a; Neff, & Harter, 2002b; Neff, 2003; Neff, & Harter, 2003). Bu araştırmada ise Türk Kültürü toplulukçu kültür olarak ele alınmıştır. Kanada’da öğrenim gören üniversite öğrencileri ise bireysel kültürde yetişmişlerdir. Türk kültüründe yetişmiş olan üniversite öğrencilerinin öz anlayış puan ortalamalarının yüksek bulunması geçmişten bu yana gelen kendilerine yönelik anlayışlı olma anlayışının yansımaları olabilir. (Deniz ve arkadaşları, 2012).

Yapılan araştırmada Kanadalı ve Türk üniversite öğrencilerinin öz anlayış puan ortalaması cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Öz anlayış ve cinsiyet arasında fark olasılığı üzerine birbirinin karşıtı varsayımlar olagelmıştır. Örneğin Neff’in (2003a) ilk varsayımına göre, kadınlar, erkeklere oranla ortak paylaşımların daha fazla farkındadırlar. İkinci varsayım ise, kadınlarda öz- yargılama ve aşırı özdeşleşmenin daha fazla olacağı yönündedir. Bunun nedeni kadınların özleştirilme ve ruminasyona daha yatkın olmaları gösterilebilir. (Neff, 2003a). Alt öğelerin cinsiyet ekseninde karşılaştırıldığı çalışma sayısı ise çok azdır. Ergenler arasında yapılan bir araştırmada erkeklerde izolasyon faktörü kızlara göre yüksek bulunmuş, diğer faktörler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (Sun; Chan ve Chan., 2016). Cinsiyetler arasında toplam öz-anlayış karşılaştırmalarında edinilen bulgular ise tutarsızdır. Birtakım çalışmalar üniversite öğrencisi erkeklerin kadınlara nazaran öz-anlayış puan ortalamalarının daha yüksek olduğunu göstermektedir. (Neff vd., 2005; Neff vd., 2008; Neff ve Vonk, 2009; Raes, 2010). Yakın zamanda ABD örneklemini üzerinden yapılan bir meta analizde de erkeklerin kadınlara göre daha öz- anlayışlı olduğu görülmektedir (Yarnell vd., 2015). Deniz ve

**Kanadalı ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zekalarının Karşılaştırılması**
S. Sağında Yazıcıoğlu M. Engin Deniz

arkadaşları (2012)'nin yaptıkları kültürler arası araştırmada ise Türkiye'deki kız öğrencilerin öz anlayış puan ortalamalarının, diğer ülkelerdeki erkek öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. ABD (Neff, Kirkpatrick ve Rude, 2007a), Tayland (Neff vd., 2008) ve Türkiye'de (İskender, 2009) yapılan ayrı ayrı çalışmalarda ise öz anlayış ile cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı düzeyde fark bulunmamıştır.

Kanadalı ve Türk üniversite öğrencilerinin öz anlayış, merhamet ve duygusal zeka puan ortalamaları yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmamaktadır. Öz-anlayış ve yaş değişkeni arasındaki ilişkisi de araştırmacıların ilgisini çekmiştir. Bireyler, farklı yaş dönemlerinde farklı psikolojik stratejilere ihtiyaç duyarlar. Genç yetişkinler, iş ve ilişki alanlarında yeni fırsatlar arama gibi gelişimsel ihtiyaçlarını gidermek için hayatlarını düzenlemeye çalışırken, orta yaştaki bireyler kariyer, aile gibi mevcut hayat düzenlerine uyum göstermeye çalışırlar. Öz-anlayışın desteklediği sağlıklı kabul, orta yaştaki yetişkinlerde daha önemli bir tutum olabilir (Neff, 2003a). Yapılan çalışmalarda öz-anlayış ve yaş arasında pozitif ilişki olduğu görülmüştür (Neff ve Vonk, 2009; Potter, Yar, Francis, ve Schuster, 2014). Neff'e göre bu durum, öz-anlayışın yansıtıcı bilgelikle ilişkisini göstermektedir (Neff, Rude vd., 2007; Neff ve Vonk, 2009).

Duygusal Zeka Ölçeği'nin sadece Sosyallik faktörü, yaşanan ülkeye göre farklılaşmaktadır. Sosyallikte Türkiye'de yaşayan katılımcıların ortalaması Kanada'da yaşayan katılımcıların ortalamasından anlamlı biçimde yüksektir. Duygusal zekanın sosyallik alt boyutu duyguları yönetebilmeyi, girişken olmayı ve sosyal yeterliliği kapsamaktadır. Sosyallik alt boyutundan yüksek puan alan kişilerin çoğunlukla sosyal becerilerinin yüksek olduğu ve başka kişileri etkileme becerinin kuvvetli olduğu görülmektedir. (Gilbert, 2009 akt. Akdeniz, 2014).

Yapılan araştırmada Türkiye'den ve Kanada'dan katılan katılımcıların öz anlayış puan ortalamaları ile duygusal zeka puan ortalamaları arasında anlamlı, pozitif yönde ilişki vardır. Bununla birlikte öz anlayış ile sosyallik, öz kontrol, bilinçli farkındalık alt boyutları arasında anlamlı, pozitif yönde ilişki bulunmuştur. Duygusal zeka ile öz anlayış arasında pozitif yönde ve anlamlı ilişki sonucuna varılan çokça araştırmalar mevcuttur. (Akdeniz,2014). Neff(2003b) öz anlayışın duygusal zeka, sosyal bağlılık ve empati ile pozitif yönde ve anlamlı bir ilişkisi olduğu sonucuna varmıştır. Bir diğer araştırma olan Heffernan, Quinn Griffin, McNulty ve Fitzpatrick (2010) hemşireler üzerine yaptıkları araştırmada öz anlayış ile duygusal zeka arasında pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varmışlardır. (Akt. Akdeniz, 2014).

Merhamet Ölçeği'nin; sevecenlik, umursamazlık, bağlantısızlık ve ilişki kesme alt ölçekleri yaşanan ülkeye göre anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Umursamazlık, bağlantısızlık ve ilişki kesme alt ölçekleri, Kanada'da yaşayan katılımcıların ortalaması Türkiye'de yaşayan katılımcılarından ortalamasından anlamlı biçimde yüksektir. Sevecenlik alt ölçeği ise Türkiye'de yaşayan katılımcıların ortalaması Kanada'da yaşayan katılımcıların ortalamasından anlamlı biçimde yüksektir. Burger (2004) 'e göre, Kuzey Avrupa ülkelerinde ve Abd'de görülen bireysel kültürlerde bireyler daha özerktirler. Bu kültürdeki insanlar kendilerini bağımsız ve eşsiz görmektedirler. Toplulukçu kültürlerin yaygın olduğu Asya, Afrika, Orta ve Güney Amerika ülkelerinde ise gruba ait olma, birlikte hareket etme anlayışı ön plandadır. Bu kişiler iş birliğini önemsemektedirler. Ayrıca Asya gibi toplulukçu kültürlerde Budizm etkisiyle birlikte kendilerine karşı daha anlayışlı oldukları ve sevecen oldukları görülmektedir. (Neff, 2003a akt. Bolat, 2013). Toplulukçu kültürlerde bireylerin birbirlerine karşın daha anlayışlı olmaları, sevecenliğin ön planda olması bununla beraber bireysel kültürlerde ise, bağımsız hareket etme anlayışının ön planda olması, bireyselliğin önemi ve ilişkilerin daha kopuk olması yapılan araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir.

**Kanadalı ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zekalarının Karşılaştırılması**
S. Sağında Yazıcıoğlu M. Engin Deniz

Ülke ve sınıf düzeyi değişkenine ilişkin sosyallik, duygusal zeka genel ve ilişki kesme alt ölçeklerinin arasında anlamlı derecede fark bulunmuştur. Özellikle ülke ve sınıf düzeyi değişkeninin sosyallik üzerindeki etkisinin daha etkili olduğu görülmektedir.

Kanada da öğrenim gören bireylerin duygusallık, sevecenlik, umursamazlık, bağlantısızlık, bilinçli farkındalık ve ilişki kesme alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları cinsiyete göre farklılaşmaktadır. Duygusallık, sevecenlik ve bilinçli farkındalık alt boyutlarında, kadın katılımcıların ortalaması, erkek katılımcıların ortalamasından anlamlı şekilde yüksektir. Umursamazlık, bağlantısızlık ve ilişki kesme alt boyutlarında, erkek katılımcıların ortalaması, kadın katılımcıların ortalamasından anlamlı derecede yüksektir. Türk katılımcılarda sosyallik, bağlantısızlık ve ilişki kesme alt boyutları cinsiyete göre farklılaşmaktadır. Tüm anlamlı değişkenlerde, erkek katılımcıların ortalaması, kadın katılımcıların ortalamasından anlamlı şekilde yüksektir

Erginsoy (2002), üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada duygusal zekayla kişiler arası ilişki tarzları arasındaki ilişkiyi inceleyerek çeşitli değişkenlere göre duygusal zekanın değişip değişmediğini tespit etmeye çalışmıştır. Yapılan çalışmada duygusal zeka düzeyi ile kişiler arası ilişki düzeyleri arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada öğrencilerin bulunduğu sınıfın duygusal zekayı kısmen etkilediği, öğrencilerin cinsiyetine ve okudukları bölüme göre duygusal zeka düzeylerinde farklılaşma görüldüğü ve yaşın duygusal zeka üzerinde etkili olmadığı saptanmıştır. Erdoğan (2008) duygusal zeka üzerinde etkili olan faktörleri tespit etmek amacıyla üniversite öğrencileriyle yapmış olduğu çalışma ile kız öğrencilerin duygusal zeka puanlarının erkek öğrencilere göre anlamlı derecede yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kızıl (2014) duygusal zeka ile örgütsel adanmışlık arasındaki ilişkiyi incelemek için öğretmenler üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada duygusal zekanın yaş, cinsiyet, kıdem, okul kademesi ve branş değişkenlerine göre anlamlı şekilde farklılıklar gösterdiğini tespit etmiştir. Akdeniz (2014)'ün yaptığı araştırma da duygusal zeka alt boyutlarından olan öz kontrol alt boyutunun erkek katılımcılarda daha yüksek olduğu, iyi oluş, sosyallik ve duygusallık alt boyutlarının puan ortalamalarında ise kadın ve erkek katılımcılarda fark görülmediği gözlemlenmiştir. Duygusal zeka alt boyutunun ise kadınların puan ortalamalarının, erkeklerden yüksek olduğu görülmüştür. Sánchez-Ruiz, Perez- Gonzales ve Petrides (2010) yapmış oldukları araştırmada sosyallik, iyi oluş ve ilişki kesme alt boyutları, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermezken, öz kontrol alt boyutunun, erkek katılımcıların puan ortalamasında anlamlı derecede yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. (Akt. Akdeniz 2014). Fransa'da Mikolajczak ve ark. (2007) tarafından yapılan araştırma, bu araştırma sonuçlarıyla benzer sonuçlar göstermektedir. Duygusallık alt boyutu puan ortalaması kadın katılımcılarda, erkek katılımcılara oranla anlamlı derecede yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Aynı zamanda öz kontrol ve sosyallik alt boyutlarında ise erkek katılımcıların puan ortalamaları, kadın katılımcıların puan ortalamalarından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Sosyallik boyutunun erkek katılımcılarda anlamlı derecede yüksek olduğu sonucuna varılması, bununla beraber duygusallık alt boyutunun kadın katılımcılarda yüksek görülesi yapılan araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Brody ve Hall (1993) duygusal zekanın, ailelerin kadın ve erkeklere karşın eğitim yaklaşımları ile doğrudan ilişkili olduğunu söylemektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak; yapılan araştırma da öz anlayış puan ortalaması kültürler arası yapılmış diğer araştırmalarla benzer olarak Türk katılımcılarda diğer ülkede yaşayan katılımcılara oranla anlamlı derecede yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Duygusal zeka alt boyutlarına göre değerlendirildiğinde sosyallik alt boyutu Türk katılımcılarda, Kanadalı katılımcılara oranla anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur.

Merhamet Ölçeği'nde ise; sevecenlik alt ölçeği Türkiye'de yaşayan katılımcıların ortalaması Kanada'da yaşayan katılımcıların ortalamasından anlamlı biçimde yüksektir. Umursamazlık,

**Kanadalı ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zekalarının Karşılaştırılması**
S. Sağında Yazıcıoğlu M. Engin Deniz

bağılantısızlık ve ilişki kesme alt ölçekleri, Kanada’da yaşayan katılımcıların ortalaması Türkiye’de yaşayan katılımcıların ortalamasından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Burger (2004) ve Neff 2003a akt. Blot (2013) ‘ e göre toplulukçu ve Budizm etkisinin yaygın olduğu Asya kültüründe, kendine olan öz saygının daha fazla olduğu, Abd, Avrupa ülkelerinde yaygın görülen bireysel kültürlerde ise, bağımsızlığın ve gruba ait olamama anlayışının araştırma sonuçları ile benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Akdeniz (2014) ve Mikolajczak ve ark. (2007)’nin yapmış oldukları araştırma sonuçlarına benzer olarak, Kanadalı üniversite öğrencilerinin duygusallık, sevecenlik ve bilinçli farkındalıkta, kadın katılımcıların ortalaması, erkek katılımcıların ortalamasından anlamlı derecede yüksektir. Umursamazlık, bağılantısızlık ve ilişki kesmede, erkek katılımcıların ortalaması, kadın katılımcıların ortalamasından anlamlı derecede yüksek bulunmuştur. Aynı zamanda Mikolajczak ve ark. (2007)’nin yapmış oldukları araştırma sonucu ile benzer olarak, Türk üniversite öğrencilerinin sosyallik, bağılantısızlık ve ilişki kesme alt boyutlarında erkek katılımcıların ortalaması, kadın katılımcıların ortalamasından anlamlı derecede yüksektir. Kanadalı ve Türk katılımcıların sosyallik, duygusal zeka genel, ilişki kesme alt boyutlarının sınıf değişkenine göre anlamlı derecede farklılaştığı sonucuna varılmıştır. Sınıf değişkeni ile ilgili çıkan sonuç yapılan diğer araştırmalarla benzer sonuçlar göstermektedir.

Bu araştırmanın; kültürler arası yapılan bir araştırma olması, merhamet değişkenin alt boyutlarına göre kültürler arası farklılaşmalar göstermesi, öz anlayış değişkenin de ise Türklerin öz anlayış puan ortalamalarının, Kanadalı katılımcılardan yüksek olması sonucuna varılması, bununla beraber duygusal zeka alt boyutlarından olan sosyallik alt boyutunun Türklerde yüksek olduğu sonucuna varılması nedeniyle literatüre katkısı olmuştur. Ayrıca demografik değişkenlerin göz önüne alınarak yapılması araştırmanın çok boyutlu değerlendirilmesine olanak sağlamıştır. Ancak üniversite öğrencileri arasında, kısıtlı örneklem ile yapılması araştırmanın geliştirilmesi gereken yönüdür. Kültürler arası yapılacak araştırmalarda daha fazla katılımcı sayısı ve yaş aralığı ile araştırmanın yapılması önerilmektedir.

**Kanadalı ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zekalarının Karşılaştırılması**
S. Sağında Yazıcıoğlu M. Engin Deniz

KAYNAKÇA

- Akdeniz S. (2014) Farklı Merhamet Düzeylerine Sahip Üniversite Öğrencilerinde Depresyon, Anksiyete, Stres ve Duygusal Zekanın İncelenmesi, Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Bolat, Z. (2013). Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlıkları ile öz-anlayışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Burger, Jerry M. (2006). Kişilik. 1. Baskı. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Brody LR., & Hall JA. (1993). Gender and Emotion. Handbook of Emotions, M Levis, J Havilland (Ed), New York: Guilford.
- Caruso, D. R. ve Salovey, P. (2007). *Yönetimde Duygusal Zeka*. İstanbul: Crea Yayıncılık.
- Deniz, M. E., Arslan, C., Özyeşil, Z., ve İzmirli, M. (2012). Öz-anlayış, yaşam doyumu, negatif ve pozitif duygu: türk ve diğer ülke üniversite öğrencileri arasında bir karşılaştırma.
- Erginsoy, Devrim, "Duygusal Zeka ve Kişiler Arası İlişkiler Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, Erzurum, 2002.
- Gilbert, P. & Procter, S. (2006). Compassionate mind training for people with high shame and self-criticism: Overview and pilot study of a group therapy approach. *Clinical Psychology veamp; Psychotherapy*, 13, 353-379.
- Hayes, S. C., Strosahl, K. D., & Wilson, K. G. (1999). Acceptance and commitment therapy: An experiential approach to behavior change. New York: Guilford.
- Bishop, S. R., Lau, M., Shapiro, S. L., Carlson, L., Anderson, N. D., Carmody, J., & Devings, G. (2004). Mindfulness: A proposed operational definition. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 11(3), 230–241. doi: 10.1093/clipsy.bph077
- Goleman, D. (1999). *Duygusal Zeka: Neden IQ'dan Daha Önemlidir?*. (12. Basım). (B.S. Yüksel, Çev.). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Gilbert, P. (2005). Compassion and cruelty: A biopsychosocial approach. In P. Gilbert (Ed.), *Compassion: Conceptualisations, research and use in psychotherapy* (pp. 9–74). London: Routledge.
- Iskender, M. (2009). The relationship between self-compassion, self-efficacy, and control beliefs about learning in Turkish university students. *Social Behavior and Personality*, 37, 711-720.
- Kabat-Zinn, J. (2003). "Mindfulness-based interventions in context: past, present, and future." *Clinical Psychology: Science ve Practice* 10(2): 144-156.
- Karabulutlu, Y. E., Yılmaz, S. ve Yurttaş, A. (2011). The Relationship Between Emotional Intelligence Levels of Students and Problem Solving Skills. *Journal of Psychiatric Nursing*, 2(2), 75-79.
- Kızıl, Ş. (2014). Öğretmenlerin Duygusal Zekaları ile Örgütsel Adanmışlıkları Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Markus, H. R. ve Kitayama, S. 1991. Culture and self: implications for cognition, emotion and motivation. *Psychological Review*, 98 (2): 224-253
- Neff, K. D., & Harter, S. (2002a). The authenticity of conflict resolutions among adult couples: Does women's other-oriented behavior reflect their true selves? *Sex Roles*, 47, 403–417.
- Neff, K. D., & Harter, S. (2002b). The role of power and authenticity in relationship styles emphasizing autonomy, connectedness, or mutuality among adult couples. *Journal of Social and Personal Relationships*, 19, 827–849.
- Neff, K. D., & Harter, S. (2003). Relationship styles of self-focused autonomy, other focused connectedness, and mutuality across multiple relationship contexts. *Journal of Social and Personal Relationships*, 20, 81–99.
- Neff, K. D. (2003a). Development and validation of a scale to measure self-compassion. *Self and Identity*, 2, 223-250.
- Neff, K. D. (2003b). Self-compassion: An alternative conceptualization of a healthy attitude toward oneself. *Self and Identity*, 2, 85-102.
- Neff, K. D. (2004). Self-compassion and psychological well-being. *Constructivism in the Human Sciences*, 9, 27-37.
- Neff, K. D., Hsieh, Y., & Dejithirat, K. (2005). Self-compassion, achievement goals, and coping with academic failure. *Self and Identity*, 4, 263-287.

**Kanadalı ve Türk Üniversite Öğrencilerinin
Öz Anlayış, Merhamet ve Duygusal Zekalarının Karşılaştırılması**
S. Sağında Yazıcıoğlu M. Engin Deniz

- Neff, K. D., Kirkpatrick, K. L., & Rude, S.S. (2007a). Self-compassion and adaptive psychological functioning. *Journal of research in personality, 41* (1), 139-154
- Neff, K. D., Pisitsungkagarn, K., & Hsieh, Y. (2008). Self-compassion and self-construal in the United States, Thailand, and Taiwan. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 39*, 267-285.
- Neff, K. D. & Vonk, R. (2009). Self-compassion versus global self-esteem: Two different ways of relating to oneself. *Journal of Personality, 77*, 23-50.
- Neff, K. D. & McGeehee, P. (2010). Self-compassion and psychological resilience among adolescents and young adults. *Self and Identity, 9*, 225-240.
- Neff, K. D. (2011). Self-compassion, self-esteem, and well-being. *Social and Personality Compass, 5*, 1-12.
- Neff, K. D., & Germer, C. K. (2012). A pilot study and randomized controlled trial of the mindful self-compassion program. *Journal Of Clinical Psychology, 69*(1), 28-44, Özden, B. (2015). *Yönetim Bilimi Açısından Üstün Yetenekli Çocukların Duygusal Zeka Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Mikolajczak, M., Luminet, O., Leroy, C., & Roy, E. (2007). Psychometric properties of the Trait Emotional Intelligence Questionnaire: Factor structure, reliability, construct, and incremental validity in a French-speaking population. *Journal of personality assessment, 88*, 338-353. doi: 10.1080/00223890701333431
- Potter, R., Yar, K., Francis, A. J., & Schuster, S. (2014). Self-compassion mediates the relationship between parental criticism and social anxiety. *International Journal of Psychology and Psychological Therapy, 14*(1), 33-43.
- Raes, F. (2010). Rumination and worry as mediators of the relationship between self-compassion and depression and anxiety. *Personality and Individual Differences, 48*, 757-761.
- Sun, X., Chan, D. W., & Chan, L. K. (2016). Self-compassion and psychological well being among adolescents in Hong Kong: Exploring gender differences. *Personality and Individual Differences, 101*, 288-292.
- Wispe, L. (1991). *The psychology of sympathy*. New York: Plenum.
- Yarnell, L. M., Stafford, R. E., Neff, K. D., Reilly, E. D., Knox, M. C. & Mullarkey, M. (2015). Meta-analysis of gender differences in self-compassion. *Self and Identity*. Doi: 10.1080/15298868.2015.1029966.
- Yaşlıoğlu, M., Pekdemir I. ve Toplu, D. (2013). Duygusal Zeka ve Çatışma Yönetimi Yöntemleri Arasındaki İlişki ve Bu İlişkide Lider Üye Etkileşiminin Rolü, *Yönetim Bilimleri Dergisi, 111*(22), 191-220.